

Streszczenie popularnonaukowe

“Szlachetne urodzenie oznacza dla jakiegoś szczepu lub miasta posiadanie autochtonicznych lub starożytnych przodków” pisze Arystoteles w swojej Retoryce (1360b) opisując fenomen i zasady *eugenei*, czyli dobrego pochodzenia. W starożytnej Grecji wspólnoty, grupy i instytucje (zwłaszcza *poleis* oraz całe *ethne*) deklarowały pochodzenie od konkretnych bogów lub herosów. Takie mity założycielskie i ich bohaterowie były dla Greków czymś bardzo ważnym i odwoływano się do nich w przelicznym kontekstach. Miały duże znaczenie dla kreowania wizerunku miasta, dla jego kultu, a także dla polityki – mitycznie usprawiedliwiano tak sojusze, jak wojny.

Intrygujące i wyjątkowo istotne dla Grecji funkcjonowanie genealogii *poleis* i *ethne* badano już intensywnie. Do tej pory brakuje jednak opracowania innej ważnej grupy podkreślającej swoje mityczne pochodzenie – rodów. Wiele arystokratycznych *gene* utrzymuje, że wywodzi się od bogów i herosów (najczęściej trojańskich). Wśród nich znajdziemy rody dzierżące władzę, jak spartańscy Agiadzi i Europontydzi czy messeńscy Ajpytydzi, których wyjątkowe pochodzenie związane jest z ich specjalną pozycją. Szczególnie jednak interesujące są „zwykłe” arystokratyczne rody – często bardzo wpływowe, ale jednak jedne z wielu sił *polis* – które zamiast identyfikować się z mitycznym pochodzeniem *polis* pielęgnują własną, odrębną tożsamość. Tożsamość która rodzi pewne możliwości, jak prestiż czy pozycję kultową – przede wszystkim skazuje arystokratę na pewien konflikt z miastem.

Mityczne genealogie rodów to temat bardzo ważny, bo działa na styku kilku fundamentalnych zagadnień. Przede wszystkim mamy tu przykład konfliktu prywatnej i publicznej tożsamości w obrębie greckiej *polis*. Oto możemy spojrzeć na funkcjonowanie *polis* nie od strony ideału, ale od strony tego, co do systemu nie całkiem pasuje, co musi być do niego w jakiś sposób „dopasowywane” lub działać na jego obrzeżach. Istotnym zagadnieniem będzie także kwestia możliwości prywatnej religijności w ramach *polis*. W końcu mityczne genealogie dają nam wgląd w to, jak mit działa w różnych sferach życia jednostki.